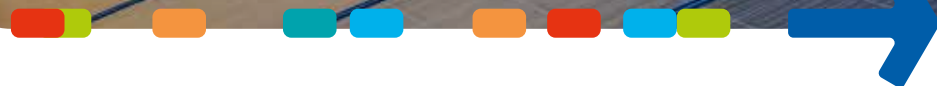

Memorandum Synergrid 2024

2024-2029: EEN BESLISSENDE LEGISLATUUR
VOOR DE ENERGIETRANSITIE EN DE
NETBEHEERDERS

De komende legislatuur is beslissend voor de energietransitie en de netbeheerders.

Naast het transporteren en distribueren van elektronen en moleculen zijn netbeheerders essentiële spelers in de energietransitie. Ze vormen een cruciale schakel tussen enerzijds de producenten, de leveranciers en anderzijds de klanten.

Ze spelen een cruciale rol in de strijd tegen klimaatverandering, voor de energiebevoorradingzekerheid, de concurrentiekracht van bedrijven en het welzijn van de burgers.

Synergrid en haar leden zijn volledig toegewijd aan elk van deze doelstellingen, die een langetermijnvisie van het Belgische energiesysteem en een aanzienlijke aanpassing van de netwerken vereisen.

De 9 Belgische elektriciteits- en gasnetbeheerders hebben 3 gemeenschappelijke en essentiële voorwaarden geïdentificeerd voor een duurzame, betrouwbare energietransitie tegen de beste maatschappelijke kost:

1 Definiëren van een visie voor een geïntegreerd energiesysteem

**2 Investeren om de uitdaging aan te gaan:
31 miljard tegen 2030**

3 Talenten aantrekken: tegen 2030 aanwerving van 5.000 nieuwe medewerkers met verschillende profielen

De volgende legislatuur is bepalend. Er moeten belangrijke keuzes worden gemaakt op het gebied van energie, voor de decarbonisatie van de samenleving tegen 2050. Onder deze keuzes valt het geven van de middelen aan netbeheerders om de uitdaging van de decarbonisatie van de samenleving tegen 2050 aan te gaan.

Synergrid en haar leden roepen op tot sterke en consistente betrokkenheid van alle overheden die kunnen zorgen voor een **betaalbare en inclusieve energietransitie**, de energiebevoorradingzekerheid van het land, een evenwichtig financieerbeleid voor investeringen en de gepaste opleiding voor onze huidige en toekomstige medewerkers.

De prioriteiten moeten samen met de regeringen, regulatoren, leveranciers, klanten en alle andere stakeholders worden bepaald. We moeten samen in dezelfde richting vooruitgaan. Consistentie is cruciaal. Overheden en regulatoren moeten dringend rekening houden met de uitdagingen waarmee netbeheerders zullen worden geconfronteerd.

1

Dringend een **gemeenschappelijke visie** bepalen voor een **geïntegreerd energiesysteem**

België moet een globale langetermijnvisie aannemen voor een geïntegreerd energiesysteem om tegen 2050 koolstofneutraliteit te bereiken, bedrijven competitief te houden en ervoor te zorgen dat iedereen toegang heeft tot energie.

Zoals het meest recente rapport van het Internationaal Energieagentschap (IEA) aangeeft, «moet **de planning van de energietransmissie- en distributienetwerken** verder worden geharmoniseerd en geïntegreerd in de bredere langetermijnplanningsprocessen van de regeringen».

Nood aan een geïntegreerd systeem dat rekening houdt met alle energiedragers en hoe ze elkaar aanvullen.

Urgentie is van het grootste belang, want achter deze visie ligt de lancering van een investeringsplan en liggen programma's om gekwalificeerde werknemers aan te werven en op te leiden.

Deze visie moet tegelijkertijd:

- rekening houden met de toename in energie-efficiëntie, de versnelde toename van elektrificatie, de integratie van moleculen zoals biomethaan, synthetische gassen en waterstof en CCUS (Carbon Capture, Utilisation and Storage).
- voldoen aan de behoeften op het vlak van verwarming, mobiliteit en van energie in het algemeen, zodat bedrijven hun activiteiten in België kunnen voortzetten en ontwikkelen en de toegang tot energie voor het grote publiek kan worden gegarandeerd.

Dringend kansen grijpen

Trends in elektriciteit

Er wordt een aantal veranderingen verwacht op het gebied van elektrische energie, waaronder een versnelde toename van de elektrificatie en een flexibeler elektriciteitsverbruik en -productie.

De penetratie van zonnepanelen, offshore en onshore windenergie, elektrische voertuigen, warmtepompen en batterijen heeft een toenemende impact op het elektriciteitsnetwerk, zowel op het vlak van transport als distributie.

Deze nieuwe toepassingen zullen ook de essentiële flexibiliteit van het elektriciteitssysteem kunnen ondersteunen.

Trends op vlak van moleculen

De 'moleculen'-sector biedt ook kansen voor decarbonisatie, met name door de integratie van gedecarboniseerde moleculen zoals biomethaan, synthetische gassen en waterstof in het energiesysteem.

Deze moleculen kunnen bijdragen tot de bevoorradingszekerheid, de flexibiliteit van het energiesysteem en de grootschalige opslag.

Gastransport-/gasdistributiesysteembeheerders spelen een sleutelrol in de integratie van waterstof en biomethaan enerzijds en in het transport van CO₂ anderzijds. Dit zijn vitale componenten ter ondersteuning van de inspanningen om de economie koolstofarm te maken en om het concurrentievermogen van de industriële activiteit en de werkgelegenheid te garanderen.

België moet daarom nieuwe distributie- en transportinfrastructuren voorzien en/of bestaande infrastructuren ombouwen voor waterstof en CO₂, maar eveneens infrastructuur ontwikkelen voor de invoer van waterstof en zijn derivaten, alsook voor de uitvoer van CO₂. België dient overeenkomsten te overwegen met landen die efficiënt hernieuwbare energie kunnen produceren (Oman, Chili, Marokko, Canada, enz.).

Het potentieel van de Noordzee

Laten we ook de strategische inzet van de Noordzee benadrukken, voor zowel elektronen als moleculen, gezien het enorme potentieel ervan voor offshore windenergieproductie.

De best mogelijke manieren om deze energie aan land te brengen moeten worden geanalyseerd.

Daarnaast zullen samenwerkingsovereenkomsten worden getekend met landen als het Verenigd Koninkrijk, Denemarken, Nederland en Noorwegen.

De nieuwe complexiteit van het energiesysteem

Energiegemeenschappen, warmtenetwerken en andere lokale productievormen zijn nieuwe componenten die het bestaande energiesysteem zullen aanvullen.

De efficiëntie van het energiesysteem hangt af van het complementaire gebruik van infrastructuren, waarbij de netwerken de ruggengraat vormen.

Het doel van netbeheerders is om het maatschappelijk optimum te waarborgen, met het beste technische, economische en ecologische evenwicht voor ogen. Voor Synergrid en haar leden wordt het optimale resultaat bereikt door een complementair gebruik van deze infrastructuren.

Regeringen en regulatoren moeten dringend een globale energievisie definiëren, in nauw overleg met alle marktspelers

Over de definitie van deze visie en de daaruit voortvloeiende investeringen moet overleg worden gepleegd met alle belanghebbenden,

waaronder federale en gewestelijke overheden, regulatoren, instanties voor economische ontwikkeling, leveranciers en klanten.

De bedoeling is om zo goed mogelijk in te spelen op de steeds specifiekere energiebehoeften van alle gebruikers (nieuwe industriële processen, nieuwe verbruikspatronen van residentiële en professionele klanten).

We herhalen de urgentie van deze globale visie voor de netbeheerders, die hun industriële activiteit moeten kunnen plannen en langetermijnbehoeften moeten kunnen anticiperen.

VOORSTEL #1

Dringende ontwikkeling van een visie voor het geïntegreerde energiesysteem 2030-2050, door de Belgische overheden en in overleg met de marktspelers, om ervoor te zorgen dat deze 3 doelstellingen worden gehaald.

- > Decarbonisatie
- > Energiebevoorradingszekerheid in ons land
- > Concurrentievermogen van de bedrijven en energietoegankelijkheid voor de burgers

2

Netbeheerders willen **31 miljard euro investeren tegen 2030** om de **energietransitie** te realiseren

Vandaag beschikken de Belgische netbeheerders al over 9.000 km elektriciteitstransmissielijnen en 213.000 km elektriciteitsdistributielijnen, alsook over 4.000 km gastransportnetten en 75.300 km gasdistributienetten.

Om netwerken veerkrachtiger te maken en aan te passen aan het nieuwe energiesysteem, is het essentieel om te investeren in netwerkactiva, slimme en digitale oplossingen en gekwalificeerd personeel.

Er zal een goed evenwicht moeten worden gevonden tussen sociaal verantwoorde maatregelen die niemand uitsluiten, milieuvriendelijk zijn, financieel en technisch haalbaar zijn, en die tegelijkertijd het comfort van de klant en een betrouwbare service behouden.

Omdat we aan nieuwe behoeften moeten voldoen

Tussen nu en 2030 zullen de leden van Synergrid € 31 miljard investeren, waarvan bijna 70% in de elektriciteitsnetten.

Bijna 50.000 km aan lijnen, kabels en leidingen moet worden versterkt en ontwikkeld om aan de nieuwe behoeften te voldoen :

- stijging van de vraag naar elektriciteit met meer dan 30% of zelfs 50%,
- verdubbeling van het gebruik van hernieuwbare energiebronnen,
- inzet van koolstofarme moleculen zoals biomethaan, synthetische gasen en waterstof,
- ontwikkeling van de CCUS-waardeketen.

Deze investeringen zijn ook dringend nodig om de energietransitie te vergemakkelijken, om nieuwe productie en nieuwe toepassingen mogelijk te maken (elektrische mobiliteit, warmtepompen, zonnepanelen, enz.), maar ook om de gasnetten aan te passen en waterstof- en CO₂-waardeketens te ontwikkelen.

Dit zijn grootschalige projecten voor zowel elektronen als koolstofarme moleculen, die over onshore investeringen, maar ook over offshore investeringen gaan, die van de Noordzee een strategische energiehub maken.

Waarin investeren?

De ontwikkeling en versterking van netten en onderlinge verbindingen

Een degelijk, betrouwbaar en veerkrachtig net is een essentiële voorwaarde voor een concurrerend en duurzaam energiesysteem.

Als we toegang willen geven tot offshore windenergie, hernieuwbare energie willen injecteren, de toename van het elektriciteitsverbruik willen opvangen, de industrie toegang willen geven tot koolstofarme elektronen of moleculen en/of CO₂ willen afvangen/evacueren/gebruiken, moeten we de netten versterken en ontwikkelen.

Er zal ook extra infrastructuur moeten worden gebouwd om de elektriciteit offshore te transporteren, zonder de nodige interconnecties met buurlanden te vergeten.

Flexibiliteit implementeren

Een van de instrumenten die nodig zijn om het toekomstige elektriciteitsnet efficiënt te beheren, is **flexibiliteit**.

Flexibel verbruik biedt voordelen voor consumenten. Hoe meer consumenten hun flexibiliteit waarderen, hoe meer dit een positief effect zal hebben op het elektriciteitssysteem en dus voor alle gebruikers.

Flexibiliteit draagt rechtstreeks bij tot de bevoorradingszekerheid en is een belangrijke hefboom om de capaciteitsvereisten te verminderen.

In haar rapport van 2022 benadrukt het IEA dat het risico van onderinvestering in netten moet worden vermeden.

Netten digitaliseren

Er zullen nieuwe marktmodellen worden gecreëerd, ondersteund door nieuwe digitale platformen.

Tegen 2030 zullen er in België meer dan 8,5 miljoen slimme meters geïnstalleerd zijn. Deze oplossingen vereisen een «intelligente» werking van het net, de automatisering ervan en communicerende meters en sensoren.

Deze digitalisering van energienetwerken is essentieel om de werking van het systeem te optimaliseren, de integratie van hernieuwbare energie te ondersteunen, flexibiliteitsdiensten in te zetten en de cyberveiligheid zo doeltreffend mogelijk te beheren.

Vandaag de dag is het voor netbeheerders net zo belangrijk om te investeren in digitalisering als in hun netwerken. Gezien de hoeveelheid gegevens die verwerkt moeten worden, zal het onmogelijk zijn om het systeem in de toekomst te beheren zonder een solide digitale infrastructuur en architectuur.

Digitalisering zal ook de klantervaring voor consumenten verbeteren, die op een eenvoudige en veilige manier met het energiesysteem zullen kunnen communiceren.

Gegevensbeheer en -analyse

De beschikbaarheid van gegevens en informatie is een andere essentiële schakel, zowel voor systeembeheerders, marktspeelers als eindgebruikers. Vooral wat de flexibiliteit betreft, maar ook voor het bewaken en controleren van de netten.

Gegevens en informatie moeten beschikbaar zijn ter ondersteuning van nieuwe marktprocessen en het netbeheer in overeenstemming met de General Data Protection Regulation (GDPR).

Financiering en tarieven

De energietransitie vraagt om na te denken over de financiering van investeringen

Vandaag worden investeringen voornamelijk gedragen door de tarieven.

In de toekomst zullen we door de aanzienlijke toename van investeringen en de ontwikkeling van een markt voor koolstofarme moleculen het model moeten herbekijken.

Regulatoren moeten rekening houden met deze energierevolutie en de daaruit voortvloeiende investeringen om de tariefmethodologie aan te passen en aan de vraag van de klant te voldoen door middel van een passend financieringsbeleid.

Synergrid en haar leden vragen om echte coherentie tussen investeringsbehoeften en het vermogen van netbeheerders om deze investeringen te financieren.

Indien nodig moeten andere financieringsbronnen (bijv. nationale fondsen, Europese fondsen, enz.) worden onderzocht, zodat klanten niet alle kosten hoeven te dragen.

Regeringen zouden meer gebruik moeten maken van Europese fondsen, in het belang van de hele waardeketen.

Naar het voorbeeld van andere Europese landen moet, om de financiële en operationele risico's te beperken, worden nagedacht over de ontwikkeling van investeringsmodellen die de kloof overbruggen tussen investeringen en inkomsten van nieuwe infrastructuren voor zowel elektronen als koolstofvrije moleculen.

Synergrid en haar leden vragen om samen met de overheden en regulatoren te werken aan een regelgevend kader dat past bij de financieringsbehoeften.

Wat kan er gedaan worden? Ontwikkel een duidelijk regelgevingskader en een eenvoudig vergunningsbeleid met snellere deadlines.

Al deze transformaties vereisen een regelgevend kader dat duidelijk, stabiel en homogeen is en dat investeringen in netten en digitalisering bevordert.

De netbeheerders merken op dat het tijd is om de energietransitie te versnellen. Deze versnelling vraagt om een «drastische administratieve vereenvoudiging» en een herziening van de vele belemmeringen die in de hele waardeketen bestaan: termijnen voor het afleveren van vergunningen (verminderen van de termijnen tot minder dan een jaar), procedures gekoppeld aan herstelplannen, gemeentelijke vergunningen, premie-/subsiemechanismen, complexiteit van het wettelijke en regelgevingskader, besluitvormingstijden, enz.

Duidelijke en snelle beslissingen durven nemen is essentieel als we de uitdaging van de energietransitie met succes willen aangaan.

VOORSTEL #2

Ervoor zorgen dat netbeheerders in staat zijn hun financieringsbehoeften voor hun investeringen te dekken. Indien nodig andere financieringsbronnen dan tarieven bekijken, zodat klanten niet alle kosten hoeven te dragen.

VOORSTEL #3

Investeringsmodellen ontwikkelen om de kloof tussen investeringen en inkomsten te dichten voor nieuwe infrastructuren voor zowel elektronen als koolstofarme moleculen.

VOORSTEL #4

De inzet van slimme meters en de digitalisering versnellen, en ervoor zorgen dat de netbeheerders toegang hebben tot deze gegevens.

VOORSTEL #5

Een drastische administratieve vereenvoudiging garanderen om investeringen te versnellen: vergunningen (beroep, goedkeuring, enz.).

3

Mannen en vrouwen om samen de energietransitie tot een succes te maken

Om de visie voor een geïntegreerd energiesysteem tot leven te brengen en de energietransitie tot een succes te maken, hebben netbeheerders ook specifieke teams en bekwaamheden nodig.

De energiesector kampt echter met een tekort aan gekwalificeerde werknemers op alle opleidingsniveaus, van technisch onderwijs tot masters.

5.000 nieuwe banen tegen 2030

De netbeheerders hebben momenteel 13.000 werknemers in dienst en zullen 5.000 nieuwe werknemers met verschillende profielen moeten vinden tegen 2030. Die zijn nodig om de investeringen tot een goed einde brengen.

Enkel beslissen om te investeren in netwerken is niet voldoende om aan de behoeften van de energietransitie te voldoen. De noodzakelijke bekwaamheden om een betrouwbare en veilige netwerkinfrastructuur te plannen, te ontwerpen, te bouwen, te beheren en te onderhouden evolueren. De sector moet kunnen rekenen op gekwalificeerde personen voor de nieuwe beroepen die de transitie meebrengt.

Een andere kijk op opleiding

Naast het zoeken naar nieuwe medewerkers en innovatieve bekwaamheden, moeten bestaande werknemers hun leerproces voortzetten en opgeleid worden over de nieuwste technologieën en de netwerken van de toekomst. Dit vereist aangepaste opleidingen en, waar nodig, heroriëntatie.

De netbeheerders merken evenwel op dat het huidige onderwijs, de huidige opleidingen en leerprocessen nog moeten worden aangepast aan de beroepen van de energietransitie. **Op alle onderwijsniveaus - technisch, hoger, niet-universitair en universitair - moet snel en diepgaand worden nagedacht over de inhoud van deze opleidingen.**

Stages, technisch onderwijs en digitale cultuur

Het opnemen van stages in curricula, ongeacht het studieniveau, zou de instroom van nieuwe werknemers moeten bevorderen. Onze sector is bereid om deze aanpak te ondersteunen.

Het technisch onderwijs moet ook opnieuw naar waarde worden geschat. De bijdrage ervan aan de energietransitie staat buiten kijf.

Het onderwijs moet de digitale geletterdheid versterken en de ontwikkeling van digitaal onderzoek en innovatie ondersteunen. Beroepen die verband houden met cyberbeveiliging, om er maar een te noemen, zullen aanzienlijk groeien.

Opleiden om de toekomst voor te bereiden

De netbeheerders willen benadrukken hoe belangrijk het is om te anticiperen op de veranderingen die de energietransitie teweeg zal brengen in de arbeidswereld, door zowel studenten als bestaande werknemers voor te bereiden. Door te investeren in onderwijs en bijscholing. Door voor te bereiden op toekomstige beroepen en de bekwaamheden te garanderen die nodig zijn voor de toekomst van ons energiesysteem.

Vertegenwoordigers van werknemers en werkgevers in de sector moeten samenwerken om de inzetbaarheid van iedereen te vergroten in het kader

van deze energietransitie. Ze moeten alle bestaande werknemers de kans geven om nieuwe vaardigheden te verwerven en te ontwikkelen.

De netbeheerders roepen op tot overleg met de betrokken actoren op federaal, gewestelijk en gemeenschapsniveau, enerzijds om de opleidingsprogramma's voor toekomstige werknemers te herzien en anderzijds om bijkomende opleidingen voor bestaande werknemers of de heroriëntering van bepaalde werknemers te ondersteunen.

VOORSTEL #6

Een systematische evaluatie van opleidingsbehoeften en -programma's voorzien, meer alternerende opleidingen ontwikkelen en in het bijzonder STEM (Science, Technology, Engineering & Mathematics) opleidingen promoten. Dit moet gebeuren in overleg met de betrokken overheidsniveaus en sectorfederaties.

Over Synergrid, The Voice of the Belgian Energy Networks

Synergrid is de spreekbuis van de Belgische elektriciteits- en gasnetbeheerders. Als zodanig is hij de spreekbuis van de sector bij de Belgische en Europese autoriteiten of iedere andere instantie die er een beroep op doet. Synergrid vertegenwoordigt 9 ondernemingen die gas en elektriciteit leveren aan bedrijven en de bevolking in heel België. Samen met onze leden en aan de hand van innovatieve projecten helpen wij de klanten bij de energietransitie om de klimaatdoelstellingen te halen en de levenskwaliteit voor iedereen te verbeteren. Synergrid ontwikkelt ook technische en milieunormen om betrouwbare netwerken te kunnen garanderen die voldoen aan de strengste veiligheidscriteria. Deze normen zijn bedoeld voor haar leden, maar ook voor derden. Naargelang de context zijn ze juridisch bindend of vormen zij te volgen best practices. Synergrid ondersteunt haar leden bij het opzetten van nieuwe platformen voor flexibiliteit, zoals FlexHub (het enige platform in België voor flexibiliteitsbeheer) en het RTCP ('Real time communication platform'). Ten slotte is Synergrid het referentiepunt voor haar leden op het gebied van arbeidsrecht, sociale betrekkingen en sectorale pensioenfondsen. De Federatie treedt ook op als patronaal woordvoerder van de sector binnen de sociale overlegorganen op nationaal niveau.

Synergrid (postadres)
Ravensteingalerij 4/2,
1000 Brussel

Verantwoordelijke uitgever: François Boisseleau

Bezoek onze nieuwe
website voor meer
informatie:

